

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון
293

מסכת גיטין

(עם דברי התוספות בסוגריים)

גיטין דף ב'. יום ה' פרשת במדבר

כ"ז אייר תשפ"ג

דף ב' - ע"א

משנה. שליח להולכה שמביא גט ממדינת הים תיקנו חכמים שצריך לומר 'בפני נכתב ובפני נחתם' (כותבים י"ב שורות בגט אשה, לר"ת - 'גט' בגימטריה י"ב. לר"י בשם רב האי גאון ורבינו סעדיה - שנאמר 'ספר כרי' תות', ויש י"ב שורות להפסק בין ארבעה חומשי ספר תורה, וארבעה שורות שבין במדבר לדברים אינם בכלל כיון שספר דברים הוא חזרה).

לתנא קמא המביא גט מעיירות הסמוכות והמובלעות בתחום ארץ ישראל אינו צריך לומר 'בפני נכתב ונחתם'.
לרבן גמליאל - אף המביא מעיירות הסמוכות לארץ ישראל כגון רקם וחגר.

לרבי אליעזר - אף המביא ללוד מכפר לוודים שהוא מובלע בתוך גבול ארץ ישראל (לר"ת: ב' רקם היו - אחת בא"י ואחת בחו"ל, וכאן מדובר בשל חו"ל, ועכו חציה בא"י וחציה בחו"ל וכאן מדובר בצד של חו"ל. לר"י: אפילו בצד שבא"י צ"ל בפ"ג ובפ"ג, כיון שהוא בסוף הגבול ורחוק מעיקר הישוב ומופלג מהישיבות ובתי דינים) **לחכמים גם המוליך גט מארץ ישראל למדינת הים צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם.**

המביא מדינה למדינה במדינת הים - צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, **לרשב"ג -** אפילו בעיר אחת אם מקפידים שלא ילכו מזו לזו.

גבולות ארץ ישראל לרבי יהודה: מרקם למזרח העולם דינו כחוץ לארץ, ורקם עצמו כחו"ל, מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום, מעכו לצפון ועכו כצפון. **לרבי מאיר עכו כארץ ישראל לענין גיטין.**

המביא גט בארץ ישראל - אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, שמסתמא הגט כשר כיון שבקיאם בדין 'לשמה', ועדים מצויים תמיד לקיים, ואם יבוא הבעל אח"כ ויערער - יתקיים בחותמיו. (ולא טוענים בשבילו מזויף שמשום עיגון הקילו רבנן, אבל שטר מומן היוצא עליו שלא בפניו או על יתומים ולקוחות טוענים מזויף, שאל"כ כל אחד יכתוב שטר ויגבה מהם, וטוענים להם פרוע אפילו באופן שאינם יכולים לטעון מזויף, שאביהם היה יכול לטעון פרוע מיגו מזויף).

דף ב' - ע"ב

טעם התקנה שיאמר השליח 'בפני נכתב ובפני נחתם':

לרבה - אין בני מדינת הים בני תורה, ואינם יודעים שצריך לכתוב לשמה, וכיון שאומר בפני נכתב ובפני נחתם שואלים אותו אם נכתב לשמה. (לתוס': בסתם מעיד לשמה).

לרבא - שאין שיירות מצויות, ואין עדים מצויים לקיימו. ונפק"מ - א. בשניים שהביאו גט, שהם מצויים לקיים. (לתוס': כיון שמעידים שהבעל שלח, שוב אין הבעל נאמן לערער).

ב. שליח ממדינה למדינה בארץ ישראל, שאין מצויים לקיים (ולהלן דף ד': חוזרת בה הגמרא מחילוק זה).

ג. שליח באותה מדינה במדינת הים, שמצוי לקיים. **עד אחד נאמן באיסורים -** שהרי האמינה התורה כל אחד על הפרשת תרומה, ושחיטה, וניקור הגיד וחלב. (לתוס': תרומה ושחיטה נאמן אפילו הוחזק האיסור - משום שבידו לתקנם, והמקור שעד אחד נאמן באיסורים הוא מנדה, שנאמר 'ספרה לה' - לעצמה). אבל במקום שהוחזק איסור, כגון אשת איש - אינו נאמן.

מדאורייתא אין צריך השליח לומר שהגט נכתב לשמה - שרוב ישראל בקיאים בדין לשמה, ואפילו לרבי מאיר החושש למיעוט - סתם סופרים יודעים דין לשמה, וחכמים חששו שמא ימצא הבעל גט מאחד מבני עירו ששמו כשמו ושמה וכשמה, שנמלך מלגרש, וישלח גט זה לאשתו. (לתוס': באופן זה אפילו נכתב לשמה פסול, שצריך שיהא מוכח מתוך עדי החתימה מי הוא המגרש, והתקנה לומר בפ"ג ובפ"ג הא כדי שלא יערער הבעל שכתבו הסופר להתלמד, והוא החתים עליו עדים, כיון שלא היה בקי בדין לשמה).

גיטין דף ג'. יום ו' פרשת במדבר

כ"ח אייר תשפ"ג

לזכות והצלחת טויבא בת מרים לאה
לברכה והצלחה בכל העינינים

דף ג' - ע"א

חכמים הקילו והאמינו שליח שאמר בפני נכתב ונחתם ולא הצריכו שני עדים - כדי שלא תישאר עגונה.

אין הבעל יכול לערער על הגט לאחר שהשליח אמר בפני נכתב ונחתם - כיון שהשליח נותנו לה בפני שניים או שלשה ואומר בפניהם בפני נכתב ובפני נחתם, לכן מדייק כשמקבלו מיד הבעל ויודע שברצון מגרשה, ולא יבוא הבעל לערער, וגם אם יערער אינו נאמן, שהשליח ודאי דייק לדעת שנכתב לשמה.

לרבא שטעם תקנת אמירת בפני נכתב ונחתם הוא כדי לקיים השטר, אין צריך שני עדים כשאר קיום שטרות - שהרי מדאורייתא אין צריך קיום, שעדים החתומים על השטר כנחקרה עדותם בבית דין, שלא חצוף אדם לזייף,

וקיום אינו אלא מדרבנן, ומשום עיגון הקילו כאן חכמים שהשליח נאמן.

רבא לא מפרש כרבה שטעם התקנה הוא משום לשמה - שהרי אינו אומר בפני נכתב ונחתם לשמה. ולרבה - אילו היה צריך לומר ג' תיבות לפעמים לא היה אומר אלא 'בפני נכתב' והרי הוא משנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין והולד ממזר.

רבה לא מפרש כרבה שהטעם הוא משום קיום - שאם כן יאמר רק 'בפני נחתם' ולא 'בפני נכתב'. ולרבה - הצריכו להוסיף זאת כדי שלא יטעו ויאמרו שבכל קיום שטרות די בעד אחד, ואף שאינו דומה - שהרי בקיום שטרות מעידים שזה כתב העדים וכאן מעיד בלשון בפני נכתב ונחתם, ושם אין האשה ובעל דבר נאמנים וכאן האשה עצמה מביאה גיטה ונאמנת לומר בפני נכתב ונחתם, מ"מ גם בגט אילו יאמר השליח שמכיר בחתימת העדים נאמן, ולכן צריכים לעשות היכר בין גיטין לשטרות, אבל לרבה אין מועיל אם יאמר השליח שמכיר בחתימת העדים, ולכן אין מקום לחשוש לחילוף בין זה לקיום (לתוס': גם לרבה שליח לבד לא מהני אם יאמר יודע אני, רק אם שניים אומרים כן וכדין קיום שטרות)

דף ג' - ע"ב

'וכתב לה ספר כריתות', לה - היינו לשמה. **לרבי מאיר:** 'וכתב' היינו חתימות העדים שיהיו לשמה, שסובר שעיקר השטר הוא חתימתו. **לרבי אלעזר:** מדאורייתא גט בלי חתימת עדים כשר, ו'וכתב' היינו הכתיבה, ולכן צריך כתיבה לשמה.

אין כותבים גט על מחובר לקרקע - שנאמר 'וכתב... ונתן', מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה ולא כתיבה קציצה ונתינה. **לרבי מאיר:** 'וכתב' היינו חתימות, אך לכתחילה גם הכתיבה לא תהיה על מחובר שמא יחתום במחובר, ובדיעבד אם כתבו על המחובר ותלשו וחתמו ונתנו לה כשר.

שלשה גיטין פסולים מדרבנן ואם ניסת הולד כשר:

א. כתב בכתב ידי הבעל ואין עליו עדים. (אפילו לרבי מאיר, שאין לך חתימה גדולה מזו). ב. יש עליו עדים ואין בו זמן. ג. יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד (אפילו לר"מ, או שכתב הבעל בכתב ידו, או למ"ד כתב סופר ועד כשר).

לרבי אלעזר: אפילו שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר לכתחילה, וגובה כתובה בגט זה מנכסים משועבדים (לר"ח אין לגבות ממשועבדים בעדי מסירה, וכן בשטר מלוה), שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם, שמא ימותו עדי מסירה.

הגמרא מתקשה לפי שיטת רבה שטעם תקנת בפני נכתב ונחתם כדי להעיד שנעשה לשמה, מי הוא התנא הסובר שצריך בין כתיבה ובין חתימה לשמה - שלרבי מאיר צריך רק חתימה לשמה, ואפילו מדרבנן, ואם מצא גט וחתם ונתן לה מותר לחתום וליתן לכתחילה, ולרבי אלעזר צריך רק כתיבה לשמה ולא חתימה לשמה.

גיטין דף ד'. יום שב"ק פרשת במדבר

כ"ט אייר תשפ"ג

דף ד' - ע"א

לרבי אלעזר אף שהגט כשר בלי עדי חתימה, אם חתם עליו קרוב או פסול הגט פסול, שהוא מזויף מתוכו (שחוששים שמא נסמך על פיהם להשיאה או להוציא ממון, אע"פ שהדבר אמת אין לעשות כן

לרבה התנא במשנה שהצריך כתיבה וחתימה לשמה - או רבי אליעזר היא ש'וכתב לה' היינו כתיבה לשמה, ואם חתמו עליו עדים צריך שיהא חתימה לשמה (גזירה פן לא יכתוב לשמה) או רבי יהודה, שמצינו שסובר שאין הגט כשר עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש, שצריך שתהא כתיבה וחתימה בכשרות, וכן צריך כתיבה וחתימה לשמה.

בהתחלת הסוגיא לא רצו להעמיד שהתנא במשנה שסובר שצריך כתיבה וחתימה לשמה הוא רבי יהודה - שרצו להעמיד כרבי מאיר שסתם משנה כמותו, או כרבי אלעזר שהלכה כמותו שהגט כשר בלי עדי חתימה (ולכן גט הנמסר בלי עדי מסירה פסול, שהרי העדים חותמים על הגט מפני תיקון העולם שאם ימותו עדי מסירה או ילכו למדינת הים תינשא ע"י עדי חתימה שמסתמא בהכשר נעשה ונמסר לפני עדי מסירה. לר"ת: גם לר"מ צריך עדי מסירה שאין דבר שבערוה פחות משנים, ושמא ר"א מודה לעניין ממון שדי בעדי חתימה שהודאת בעל דין כמאה עדים)

המביא גט מעיירות הסמוכות ומובלעות בתחום ארץ ישראל - לת"ק: אין צריך לומר בפני נכתב ונחתם. **לרבי גמליאל:** סמוכות - צריך לומר ולא מובלעות, **לרבי אליעזר:** גם מובלעות. **לרבה** שהטעם הוא משום שאין בקיאים לשמה - נחלקו תנא קמא ורבן גמליאל אם למדו, ולרבי אליעזר תיקנו גם במובלעות אף שלמדו, שלא חילקו חכמים במדינת הים. **לרבא -** לכו"ע הטעם הוא לפי שאין מצויים לקיימו, ונחלקו תנא קמא ורבן גמליאל אם בסמוכות מצוי לקיים, ולרבי אליעזר גם במובלעות תיקנו שלא לחלק במדינת הים.

חכמים במשנה סוברים שגם המוליך גט מארץ ישראל למדינת הים צריך לומר בפני נכתב ונחתם - לרבה: לת"ק מוליך אין צריך כיון שבני ארץ ישראל בקיאים בדין לשמה, וחכמים גזרו מוליך מארץ ישראל משום המביא ממדינת הים. **לרבא:** חכמים מפרשים דברי ת"ק, שגם מוליך מארץ ישראל צריך לומר בפני נכתב ונחתם כיון שאין עדים מצוי לקיים.

דף ד' - ע"ב

מה שכתוב במשנה המביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך לומר בפני נכתב ונחתם, שמשמע כרבה שבאותה מדינה במדינת הים לא צריך לומר, כיון שעדים מצוי לקיים - לרבה המשנה באה למעט שממדינה למדינה בארץ ישראל א"צ לומר, אך משמע רק שאינו מעכב לכן שנינו בפירוש שהמביא גט בארץ ישראל אין צריך לומר - שגם לכתחילה לא צריך לומר.

מה שכתוב המביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך לומר בפני נכתב ונחתם ומשמע דווקא במדינת הים אבל ממדינה למדינה בארץ ישראל אינו צריך לומר - היינו גם לרבא, ששכיח עדים לקיים בין בזמן שבית המקדש קיים על ידי עולי רגלים, ובין בזמן שאינו קיים כיון שבתי דינים קבועים בעיירות ומצוי שיירות.

מה שכתוב רשב"ג אומר אפילו מהגמוניא להגמוניא צריך לומר בפני נכתב ונחתם - שהיה עיר אחת בארץ ישראל ששמה עססיות והיו מקפידים שלא ילך בן הגמוניא זו להגמוניא זו, שגם לרבה אף שבקיאים בדין לשמה צריך לומר במקום שלא שכיח עדים לקיים, ומודה לטעמו של רבא, והנפק"מ בין רבה לרבא הוא בשנים שהביאו גט, או באותה מדינה במדינת הים בחו"ל - שלפי רבא אין צריך לומר, ולרבה צריך.

דף ה' - ע"א

שליח פקח שהביא גט ממדינת הים, ונתן לה כשהוא פקח, ולא הספיק לומר בפני נכתב ונחתם עד שנתחרש - אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו. ולרבה היינו רק לאחר שלמדו בני חו"ל הדין שצריך לכתוב הגט לשמה, שאין צריך לעדות שנכתב לשמה.

אחר שלמדו בני חו"ל שצריך לכתוב הגט לשמה - לרבה: עדיין נשאר תקנה לומר בפני נכתב ונחתם גם להעיד שנעשה לשמה, גזירה שמא יחזור הדבר לקלוקלו. אבל בשליח שהיה פקח ונתחרש, כיון שלא שכיח לא גזרו בה חכמים. אמנם באשה שמביאה גיטה בתורת שליחות (שלא תתגרש בו עד שתגיע למקום פלוני וכו'), אף שאינו שכיח הצריכו אותה לומר בפני נכתב ונחתם - שלא תחלוק בשליחות. אכן בעל עצמו שהביא גט שכתבו במדינת הים ובא לכאן לגרשה אינו צריך לומר, שכל הטעם לומר הוא מחשש שמא יבוא בעל ויערער, וכשהוא עצמו מביא לא חששו.

שניים שנעשו שליחים להביא גט - לרבה: אין צריכים לומר בפני נכתב ונחתם, שהרי נאמנים גם להעיד שהתגרשה. **לרבה:** היינו רק לאחר שלמדו, והגם שאחר שלמדו נשאר תקנה - לא תיקנו בשניים כיון שאין זה שכיח (לאחר שלמדו אין בין רבה לרבה בשנים שהביאו גט, אך יש ביניהם בגט שמקווים)

המביא גט ממדינת הים ונתן לה ולא אמר בפני נכתב ונחתם - אם נתקיים בחותמיו כשר. לרבה: היינו דווקא לאחר שלמדו, וכשניסת שלא תצא, שהטעם שהצריכו לומר הוא שמא יבוא הבעל ויערער, וכיון שניסת ולא בא לערער אין אנו מערערים.

דף ה' - ע"ב

אמוראי קמאי כבר נחלקו במחלוקת רבה ורבה בטעם התקנה לומר בפני נכתב ונחתם - לרבי יהושע בן לוי משום שאין בקיאים לשמה, ולרבי יוחנן משום שאין מצויים לקיימו.

לרבי יוחנן השליח נותן לה הגט בפני שניים - שהשליח נעשה עד ובדרבנן עד נעשה דיין, לרבי חנינא - נותן בפני ג', כיון שאשה כשרה להביא גט חוששים שמא תיתן לה בפני שנים ואשה אינה כשרה להיות דיין.

המביא גט מדינת הים ונתן לה ולא אמר בפני נכתב ונחתם - לרבי מאיר: יוציא והולד ממזר, שסובר כל המשנה ממטבע שתקנו חכמים בגט הולד ממזר. **לחכמים:** אין הולד ממזר, אלא יחזור ויתן ויאמר בפני נכתב ונחתם (גם אחר שנישאת ולא תצא. וצריך לקחת ממנה ולחזור וליתן - שצריך לומר בפ"ג בשעת הנתינה או אח"כ תוך כדי דיבור, וספק אם מהני אח"כ כל זמן שעוסקים באותו ענין, וכן אם מהני קודם הנתינה)

גיטין דף ו'. יום ב' פרשת נשא

ב' סיון יום המיזחש תשפ"ג

דף ו' - ע"א

המביא גט בבבל (ממדינה למדינה) לרב אין צריך לומר בפני נכתב ונחתם, כיון שיש ישיבות קבועות ותלמידים הולכים ללמוד תורה ומצוי לקיים, ומה שתנן במשנה שמעכו לצד צפון של העולם צריך לומר בפני נכתב ונחתם היינו חוץ

מבבל, לשמואל התלמידים טרודים בלימוד ואינם מכירים חתימות וצריך לומר.

גבול בבל לענין גיטין שעד שם אין צריך לומר בפני נכתב ונחתם (לרב) - לרב פפא הם אותם גבולות שנאמרו לענין יחוס שבבבל מיוחסים יותר משאר הארצות, לרב יוסף עד עץ ערבה השני הסמוך לגשר.

עיר שיש בה שוק שמתקבצים שם משאר עיירות - אנשי עיר השוק מכירים חתימות של אנשי שאר העיירות, שמוסרים שם עדויות וחתימות שם שטרות ומפקידים שטרות ביד אנשי עיר השוק, לפיכך גט הבא משאר עיירות לעיר השוק מצויים שם עדים לקיים, אבל גיטין הבאים מעיר השוק לשאר עיירות אין מצוי שם לקיים.

לרבה בר אבוא אפילו מביא גט משורת הבתים שבצד רשות הרבים לשורה שכנגדה צריך לומר בפני נכתב ונחתם, לרב ששת אפילו משכונה של שלשה בתים לשכונה שאצלה, לרבה במחוזא שאינם שוהים בבתיהם מחמת שטרודים בסחורה ואין מכירים חתימות שביניהם - אפילו באותה שכונה (ולכן גם בזמן הזה צריך לומר בפני נכתב ונחתם בכל מקום שבכל המקומות נידי כמחוזא)

דף ו' - ע"ב

גם במקומות שאינו צריך לומר בפני נכתב ונחתם אם כן אמר מועיל שאם יבוא הבעל אינו יכול לערער (וגם בארץ ישראל מועיל כן)

לרב אביתר גיטין הבאים מבבל לארץ ישראל אינו צריך לומר בפני נכתב ונחתם - כיון שיש רבים העולים לארץ ישראל ויורדים לחו"ל שכיח לקיים.

כותבים שתי תיבות ממקרא בלי שרטוט, לרב יצחק שלש אין כותבים, במתניתא תנן שארבע אין כותבים (בה"ג פוסק כרבי יצחק, לרבינו אליהו רק כשכותב לדרשה, אבל באגרת שלומים לכתוב לשון צח מותר, ויש לעיין בזה בדעת הירושלמי, תפילין אינה צריכה שרטוט על כל שיטה אלא שרטוט אחת מלמעלה, ואין לשרטט שנקרא הדיוט, ואם אינו יכול לכתוב יפה בלי שרטוט צריך לשרטט משום זה א-לי ואנוהו)

רב אביתר קרא לתלמידים מבבל את הפסוק 'ויתנו הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו' ששוהים בארץ ישראל ללמוד תורה ומניחים נשותיהם עגונות ובטלים מפריה ורביה.

כתוב בפילגש בגבעה 'ותזנה עליו פילגשו' - לרבי אביתר זבוב מצא בקערה, לר' יונתן שער מצא לה. רבי אביתר מצא אליהו הנביא שאמר שהקב"ה עוסק בפילגש בגבעה ואומר אביתר בני כך הוא אומר ויונתן בני כך הוא אומר, ואמר אליהו שאלו ואלו דברי אלוקים חיים, זבוב מצא ולא הקפיד, שער מצא והקפיד, או משום שזבוב בקערה אינו אלא מאוס ושער באותו מקום יש בו משום סכנה, או שניהם היו בקערה, אלא זבוב היה באונס ושער בפשיעה.

גיטין דף ז'. יום ג' פרשת נשא

ג' סיון תשפ"ג

דף ז' - ע"א

אל יטיל אימה יתירה בתוך ביתו - שפילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל. כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו בסוף בא לשלש עבירות גילוי עריות שפיכת דמים וחילול שבת.

שלשה דברים שצריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערביתם (עירובי חצירות, לתוס': עירובי תחומין, שחמור יותר שיש לה סמך מן הפסוק) הדליקו את הנר צריך לומר בנחותא כדי שיקבלו דבריו.

ר' חנינא בן גמליאל הטיל אימה יתירה בתוך ביתו וביקשו להאכילו אבר מן החי, ולא האכילוהו שאין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים.

למר עוקבא היו בני אדם העומדים עליו לחרף ולגדף והיה בידו למסרם למלכות ר' אלעזר שרטט וכתב לו הפסוק 'אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי' - אף שרשע כנגדי אשמרה לפי מחסום, ואף שהיו מצערים אותו מאוד ולא היה יכול לסובלם (שכתוב) 'דום לה' והתחולל לו' - דום לה' והוא יפילם חללים חללים, השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מאליהם, הדבר יצא מפי ר' אלעזר ונתנו לגניבא בקולר.

מר עוקבא שרטט וכתב 'אל תשמח ישראל אל גיל בעמים' - זמר בפה אסור בבית משתאות, ולא שלח הפסוק 'בשיר לא ישתו יין ימר שכר לשתי' - שמשם יש לומר שאסור רק בכלי שיר.

'קיינה ודימונה ועדעדה' - אם יש לו קנאה על חבירו (כעס מחמת שזערו) ודומם, שוכן עדי עד עושה לו דין.

'צקלג ומדמנה וסנסנה' - אם יש לו צעקת לגימה (שגזול ויורד לחייו לשערי מזונות) ודומם, שוכן בסנה עושה לו דין.

עטרות חתנים - לרב הונא אסור מדרבנן, **רב חסדא** למדו מקרא 'כה אמר ה' אלוקים הסר המצנפת והרם העטרה' - רק בזמן שמצנפת בראש כהן גדול עטרה בראש כל אדם, ודווקא גברים אסורים בדומה לכהן גדול אבל נשים מותרות.

'זאת לא זאת השפלה הגבה והגבוהה השפיל' - בשעה שאמר הקב"ה הסר המצנפת והרם העטרה אמרו מלאכי השרת: ריבונו של עולם, זאת להם לישראל שהקדימו לפניך בסיני נעשה ונשמע. אמר להם: לא זאת להם לישראל שהשפילו את הגבוה והגביהו את השפל והעמידו צלם בהיכל.

'כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגוזו ועבר' - אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים יעשה מהם צדקה וכל שכן כשהם מרובין, 'וכן נגוזו ועבר' - כל הגוזז נכסיו ועושה מהם צדקה ניצול ממדינה של גיהנום, משל לשתי רחילות עוברות במים גזוזה עוברת אינה גזוזה אינה עוברת. 'ועניתך' - אפילו עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה, 'לא אענך עוד' - שוב לא מראים לו סימני עניות.

דף ז' - ע"ב

עכו בסוף צד צפון של ארץ ישראל כמו שלמדנו במשנה, אלא שיש עוד רצועה קצרה שיוצאת מעכו לצד צפון שגם היא מארץ ישראל, עד כזיב, ולרבי ישמעאל ברבי יוסי עד לבלבו.

ההולך בדרך עכו לכזיב באותה רצועה היוצאת מעכו לכזיב מימינו למזרח הדרך טמאה שהוא ארץ העמים ופטור מן המעשר ומן השביעית עד שיודע לך שהיא חייבת, משמאלו למערב היא ארץ ישראל עד שיודע לך שהיא פטורה.

מצאנו בפסוק שנותן סימן על פי רצועה ומסילה, וכן התנא.

עפר חוץ לארץ שזרעו בספינה של חרס שבנהרות ארץ ישראל וצמח - חייב במעשר ושביעית, שנהרות שבארץ ישראל הרי הם כארץ ישראל, **לרבי יהודה** רק בזמן שגוששת בקרקע ('אימתי' דרבי יהודה - לרבי יהושע בן לוי ורבי יוחנן לפרש, לרמי בר חמא לחלוק, וי"א שאימתי דרבי יהודה במשנה לפרש ובברייתא לחלוק).

גט הנכתב בספינה שבנהרות ארץ ישראל - לרבי ירמיה ואביי: לת"ק שהוא ארץ ישראל לענין מעשר ושביעית כן הוא לענין גט, ולרבי יהודה דווקא בספינה גוששת (ועיין להלן דף ח', אבל המביא גט הנכתב בעליה כנכתב בא"י לכו"ע, שהקרקע שתחתיה ראוי

לזריעה וראוי להתחייב במעשר ושביעית).

עציץ נקוב של עץ המונח על גבי יתדות: לר' זירא - דינו כזרעים בספינה, שלפי ת"ק חייב במעשר ושביעית ולרבי יהודה פטור, **לרבא - דווקא** בספינה סובר רבי יהודה שהיא כחו"ל שמהלכת כל שעה, או דווקא בספינה סובר ת"ק שהיא כארץ ישראל שאין הפסק אויר בינה לקרקע (לרש"י עציץ של עץ צריך נקב ולא של חרס, לר"ת של חרס צריך נקב ולא של עץ שמלחלח יותר מן החרס).

גיטין דף ח'. יום ד' פרשת נשא

ד' סיון תשפ"ג

דף ח' - ע"א

המביא גט הנכתב בספינה בארץ ישראל - לשיטת רב נחמן בר יצחק לכו"ע דינו כמביא מארץ ישראל ואף שאין הספינה גוששת, שדווקא לענין מעשר ושביעית שצריך יניקה מהקרקע אז סובר רבי יהודה שדווקא אם ספינה גוששת.

הר ההר היא גבול ארץ ישראל בקצה צפונית מערבית, כל שיורד מן ההר בצד דרום הוא ארץ ישראל ולצד צפון הוא חוץ לארץ (לר"י ההר משתפע ויורד לצד מזרח ומערב וחודו של הר הוא גבול מערב וכל שיורד לצד מזרח הוא א"י).

איי הים שבמערב ארץ ישראל - לת"ק רואים אותם כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד נחל מצרים שהוא תחום ארץ ישראל בקצה מערבית דרומית מן החוט ולפנים ארץ ישראל מן החוט ולחוץ חוץ לארץ, **לרבי יהודה** כל הים שכנגד ארץ ישראל ואפילו עד אוקיינוס למערב הוא ארץ ישראל והאיים שבצד צפון רואים כאילו חוט מתוח מעיר קפלוריא שבחודו של הר ההר ועד ים אוקיינוס וכן בצד דרום מנחל מצרים עד ים האוקיינוס כל מן החוט ולפנים ארץ ישראל מן החוט ולחוץ חוץ לארץ.

המוכר עבדו לסוריא - כמוכר בחוץ לארץ שיצא לחירות, שהרי ר"מ אומר שעכו כארץ ישראל לענין גיטין שמשמע דווקא לענין גיטין משום שבקאים לשמה או שכיח לקיים, ולא לעבדים וכל שכן סוריא שרחוק יותר.

דף ח' - ע"ב

בשלשה דרכים שווה סוריא לארץ ישראל:

א. חייבת במעשר ושביעית - לסובר כיבוש יחיד (שכבשה דוד לצרכו) שמו כיבוש (היינו כשכל ארץ ישראל עדיין לא היתה כבושה).

ב. יכול להיכנס בה בטהרה בשידה תיבה ומגדל שנושאים אותה באוויר (וכן בקרון או רוכב על סוס) שהנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל **לרבי יוסי ברבי יהודה** טהור **לרבי טמא** שאהל זרוק אין שמו אהל בשעת טלטולו ואינו חציצה, ודווקא בחוץ לארץ שגזרו על גושה במגע ומשא ועל אוירה אפילו לא נגע והסיט, אבל סוריא גזרו על גושה ולא על אוירה. **ג. הקונה שם שדה כקונה בכרכים סמוכים לירושלים** שאומר לעכו"ם שיכתוב שטרו אפילו בשבת אף שאמירה לעכו"ם אסורה מדרבנן - משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו רבנן (לתוס' שאר מצוות אסור לומר לעכו"ם ורק לצורך מילה מותר לטלטל ע"י עכו"ם בחצר שלא עירב בו, ולבה"ג לצורך מילה מותר ע"י עכו"ם אפילו איסור דאורייתא).

בג' דרכים שווה סוריא לחוץ לארץ: עפרה טמא כחו"ל, המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל שיצא לחירות, והמביא גט צריך לומר בפני נכתב ונחתם.

עבד שהביא גיטו ממדינת הים צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, ואם כתב בו 'עצמך ונכסי קנויים לך' נאמן על שחרורו, ואין צריך קיום ואינו נאמן על הנכסים שצריך קיום כשאר קיום שטרות.

עבד שהביא גיטו וכתב בו כל נכסי קנויים לך ואמר בפני נכתב ונחתם - לאבוי: מתוך שנאמן וקנה את עצמו שהוא בכלל נכסים קנה שאר נכסים שלא פלגינן דיבורו, **לרבא** פלגינן דיבורו וקנה את עצמו ולא הנכסים.